

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 65/2023-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou A | K | J | K s. r. o., Športová 2071/39, Nové Mesto nad Váhom, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. 10Tp/6/2021 z 2. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Prvým výrokom uznesenia Špecializovaného trestného súdu č. k. 10Tp/6/2021 z 2. augusta 2021 v rozsahu, v ktorom sa týka sťažovateľa, **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Prvý výrok uznesenia Špecializovaného trestného súdu č. k. 10Tp/6/2021 z 2. augusta 2021 v rozsahu, v ktorom sa týka sťažovateľa, **zrušuje a vec** v rozsahu zrušenia **v r a c i a** Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie.
3. Špecializovaný trestný súd **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **708,52 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a základného práva zaručeného čl. 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) č. k. VII/3 Gv 147/20/1000-

389 z 20. mája 2021 a uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 10Tp/6/2021 z 2. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie súdu“; ďalej spolu aj „napadnuté uznesenia“). Napadnuté uznesenia navrhuje zrušiť, požaduje finančné zadostučinenie 10 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa uznesením č. k. III. ÚS 65/2023-24 zo 7. februára 2023 prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu a základného práva zaručeného čl. 17 ods. 1 charty napadnutým uznesením súdu. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry ČVS:PPZ-331/NKA-BA2-2020 z 5. novembra 2020 (ďalej aj „uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a zločin zneužitia právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v predmetnom uznesení.

4. Uznesením prokurátora z 20. mája 2021 bol sťažovateľovi podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku zaistený majetok špecifikovaný v predmetnom uznesení.

5. Proti napadnutému uzneseniu prokurátora podal sťažovateľ sťažnosť podľa Trestného poriadku, ktorá bola napadnutým uznesením súdu zamietnutá.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Porušenie svojich práv sťažovateľ odôvodňuje nezákonným postupom, pokiaľ ide o zaistenie majetku, a s tým súvisiacim nedostatkom odôvodnenia napadnutých uznesení, ako aj nevysporiadaním sa s návrhom, ktorým sťažovateľ žiadal o prerušenie konania a predloženie veci Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na konanie o prejudiciálnej otázke.

7. Prvá sťažnostná námietka sa upína na pôvod zaistených finančných prostriedkov a majetkových práv na peňažných účtoch. Sťažovateľ podotýka, že predmetné finančné prostriedky a majetkové práva preukázateľne pochádzajú z legálnych príjmov jeho a jeho manželky. Napadnuté uznesenie prokurátora o zaistení majetku ani napadnuté uznesenie súdu neobsahujú odôvodnenie, z ktorého by vyplývalo, že tieto finančné prostriedky a majetkové práva by mohli byť nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti tak, ako to predvída Trestný poriadok. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (ďalej len „smernica“), ktorá bola transponovaná do Trestného poriadku a ktorá podľa názoru sťažovateľa požaduje preukázanie skutočnosti, že zaistené peňažné prostriedky a majetkové práva sú nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti.

8. Podľa názoru sťažovateľa nedôvodným zaistením peňažných prostriedkov a majetkových práv dochádza aj k zásahu do vlastníckeho práva jeho manželky, ktorá je ich bezpodielovou spoluvlastníčkou z titulu bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

9. Ďalší deficit odôvodnenia napadnutých uznesení sťažovateľ vzhladá v nevymedzení majetku, ktorý podľa § 426 Trestného poriadku (časť vety za bodkočiarkou) nepodlieha zaisteniu. Takto formulovaný výrok napadnutého uznesenia prokurátora, ktorý aprobovalo napadnuté uznesenie súdu, je bez vymedzenia prostriedkov a vecí, na ktoré sa zaistenie nevzťahuje, nevykonateľný, pričom na jeho základe nemožno disponovať s majetkom na jednotlivých účtoch v žiadnom rozsahu.

10. Sťažovateľ ďalej dôvodí, že zaistené boli aj nepostihnuteľné časti majetku, ktoré sú vylúčené z výkonu rozhodnutia, najmä finančné prostriedky, ktoré sťažovateľ a jeho rodina nevyhnutne potrebuje na zabezpečovanie základných životných potrieb. Výška týchto peňažných prostriedkov (cca 1 300 eur) bola riadne vyčíslená a priložená k sťažnosti proti napadnutému uzneseniu prokurátora. Tieto finančné prostriedky s poukazom na § 95 ods. 4 Trestného poriadku nemôžu podliehať zaisteniu.

11. Napokon sťažovateľ uvádza, že špecializovaný trestný súd v rozpore s čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva“) nevyhovel jeho návrhu, ktorým žiadal o prerušenie konania a predloženie veci Súdnemu dvoru na konanie o prejudiciálnej otázke. Napadnuté uznesenie súdu je v tomto smere odôvodnené nedostatočne a z tohto dôvodu je nepreskúmateľné.

IV.

Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu:

12. Špecializovaný trestný súd po rekapitulácii záverov napadnutého uznesenia prokurátora uviedol, že sťažnosť proti nemu zamietol preto, lebo ho považoval za zákonné a dôvodné. Zákonnosť predmetného uznesenia vyplýva z povahy trestného stíhania sťažovateľa, ktorý je stíhaný (okrem iného) za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, kde pri uznaní viny prichádza obligatórne do úvahy uloženie trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona. To odôvodňovalo postup prokurátora podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, pričom dôvodnosť tohto postupu bola konfrontovaná preskúmaním predloženého spisového materiálu a tam nazhromaždených dôkazov.

13. Podľa špecializovaného trestného súdu nemožno opomenúť, že rozhodnutie prokurátora o zaistení majetku a rozhodnutie súdu o sťažnosti proti takému rozhodnutiu predstavujú rozhodnutia, ktoré sú vydávané v počiatkoch vyšetrovania (v prípravnom konaní). O sťažnosti proti rozhodnutiu prokurátora o zaistení majetku je potrebné rozhodnúť spravidla do piatich pracovných dní od predloženia veci súdu. V danom prípade išlo o rozsiahly dvadsaťzväzkový spisový materiál, pričom na sťažnostné konanie bolo predložených celkom osem sťažností. Obdobné uznesenia o zaistení majetku majú podobné atribúty ako napadnuté uznesenie prokurátora.

14. Na námietku, podľa ktorej napadnuté uznesenie prokurátora neobsahovalo špecifikáciu majetku, na ktorý sa zaistenie nevzťahuje, špecializovaný trestný súd odvetil, že v danom štádiu mu

postačovalo uvedenie § 426 ods. 1 (druhej vety) Trestného poriadku, podľa ktorej sa zaistenie nevzťahuje na prostriedky a veci, na ktoré sa podľa zákona nevzťahuje prepadnutie majetku. Je potom na bankových inštitúciách, ktoré konkrétne finančné prostriedky zaistia.

15. Návrhu, ktorým sťažovateľ žiadal o prerušenie konania a predloženie veci Súdnemu dvoru na konanie o prejudiciálnej otázke, špecializovaný trestný súd nevyhovел, pretože ho v tomto štádiu trestného konania nepovažoval za dôvodný. Nešlo o obligatórne predloženie, ale fakultatívny návrh. Nedôvodnosť tohto návrhu bola vyvodená z obligatórnosti ukladania trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona pri taxatívne vymenovaných trestných činoch za použitia § 425 a nasl. Trestného poriadku. V danej veci existoval rozumný pomer proporcionality medzi verejným záujmom a obmedzením ústavných práv sťažovateľa. Výklad práva Európskej únie (ďalej len „únia“) bol v predmetnom prípade jasný. Špecializovaný trestný súd v tejto súvislosti poukázal na dlhoročnú prax orgánov činných v trestnom konaní a súdov, ktoré v podobných prípadoch postupujú obdobne. Následne uviedol, že z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu odôvodniť odmietnutie návrhu na predloženie veci Súdnemu dvoru na konanie o prejudiciálnej otázke, a uznal, že napadnuté uznesenie súdu nie je odôvodnené, pričom však z jeho výroku musí byť dôvod neprerušenia konania procesným stranám zrejмый.

16. Napokon špecializovaný trestný súd uviedol, že uznesenie o zaistení majetku predstavuje dočasný inštitút, ktorý zabezpečuje zaistenie majetku pre prípadný výkon trestu prepadnutia majetku. Z § 427 Trestného poriadku vyplýva, že predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor uznesením zruší zaistenie, ak zanikne dôvod, pre ktorý bol majetok zaistený. V prípade uznania viny a obligatórneho uloženia trestu prepadnutia majetku nastupuje vyhlásenie konkurzu, kde sa postupuje podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie. Prevzatím majetku správcom konkurznej podstaty zaistenie zaniká. Špecializovaný trestný súd akcentuje, že je úlohou správcu konkurznej podstaty zistiť konkrétny majetok sťažovateľa, ako aj majetok, ktorý sťažovateľ nadobudne po zaistení majetku, a vylúčiť z neho prostriedky a veci, na ktoré sa prepadnutie majetku podľa zákona nevzťahuje. Až v tomto okamihu dochádza ku konečnému rozhodnutiu o tom, ktorý majetok podlieha trestu prepadnutia majetku a ktorý je z neho vylúčený.

17. Špecializovaný trestný súd uzavrel, že skutočnosť, či je napadnuté uznesenie súdu arbitrárne, necháva na posúdení ústavného súdu.

IV.2. Replika sťažovateľa:

18. V replike sťažovateľ poukázal na vyjadrenie špecializovaného trestného súdu, z ktorého vyplýva konštatovanie pochybenia, pokiaľ ide o deficit odôvodnenia odmietnutia návrhu na predloženie veci na konanie o prejudiciálnej otázke. Nedôvodnosť predloženia predmetného návrhu bola vyvodená z vnútroštátneho práva, pričom špecializovaný trestný súd sa právom únie nezaoberal.

19. Sťažovateľ opakovane vyjadril nesúhlas so skutkovými závermi, ktoré vyplývajú z napadnutého uznesenia prokurátora a ktoré boli rekapitulované vo vyjadrení špecializovaného trestného súdu. Odmietol tvrdenia, že disponuje rozsiahlym majetkom, ktorý zahŕňa viacero nehnuteľností a relatívne vysoké sumy peňažných prostriedkov. Majetok, ktorý spoločne s manželkou vlastní, bol nadobudnutý legálne a neprevyšuje úhrn ich príjmov.

20. V reakcii na argument špecializovaného trestného súdu, podľa ktorého sú napadnuté rozhodnutia vydávané v počiatkových fázach vyšetrovania, sťažovateľ uviedol, že napadnuté uznesenie prokurátora bolo vydané viac než šesť mesiacov po vznesení obvinenia a napadnuté uznesenie súdu bolo vydané po deviatich mesiacoch od začatia vyšetrovania. V danom prípade nejde o počiatkové štádiá vyšetrovania.

21. Podľa sťažovateľa nie je vecou bankových inštitúcií, ktoré konkrétne finančné prostriedky zaistia. Identifikácia týchto finančných prostriedkov musí vyplývať z uznesenia o zaistení majetku. Po predchádzajúcom dôkladnom vyšetrení je potrebné uviesť pozitívne aj negatívne vymedzenie zaisteného majetku. Zaistenie majetku je síce dočasnej povahy, avšak predstavuje výrazný zásah do základného práva vlastníť majetok. Zo zaistenia je potrebné vylúčiť prostriedky, na ktoré sa nevzťahuje trest prepadnutia majetku, už pri zaistení, pretože majetok, ktorý nepodlieha predmetnému trestu, nemôže byť ani len zaistený.

22. Následne sťažovateľ poukázal na potrebu aplikačnej prednosti smernice a charty pred vnútroštátnym právom, ako aj na potrebu eurokonformného výkladu príslušných ustanovení Trestného poriadku.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, je nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia súdu. Podľa názoru sťažovateľa špecializovaný trestný súd adekvátne nereagoval na argumenty týkajúce sa pôvodu zaistených finančných prostriedkov a majetkových práv na peňažných účtoch, deficitu vymedzenia majetku, ktorý nepodlieha zaisteniu, a zaistenia nepostihnuteľných častí majetku, ktoré sú vylúčené z výkonu rozhodnutia. Rovnako tak neuviedol dôvod nevyhovenia návrhu, ktorým sťažovateľ žiadal o prerušenie konania a predloženie veci na konanie o prejudiciálnej otázke.

24. Ústavný súd uvádza, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (m. m. napr. I. ÚS 331/2019, III. ÚS 251/2022). Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. napr. III. ÚS 66/2018, III. ÚS 251/2022).

25. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov verejnej moci príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú. Pritom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (m. m. napr. I. ÚS 530/2019, III. ÚS 251/2022).

26. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podľa ustálenej praxe ústavného súdu podať jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom

súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania. Musí však poskytnúť odpovede na tie otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie všeobecného súdu, ktoré stručne, jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. napr. III. ÚS 54/2019, III. ÚS 251/2022). Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je potom daná najčastejšie rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. napr. I. ÚS 102/2022, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03).

27. ESĽP vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že toto ustanovenie zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. Vzhľadom na nevyhnutnosť prihliadať *inter alia* na rôznorodosť vyjadrení účastníkov konania a procesnoprávne predpisy platné v jednotlivých štátoch môže byť otázka posúdenia porušenia povinnosti všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dôvody vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru posúdená len s prihliadnutím na okolnosti prípadu (rozsudok ESĽP z 9. 12. 1994 vo veci Torija vs. Španielsko, sťažnosť č. 303-A; m. m. napr. III. ÚS 251/2022).

28. Ústavný súd je toho názoru, že požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, tak ako vyplývajú z ustálenej rozhodovacej praxe, neboli v prípade napadnutého uznesenia súdu bezo zvyšku splnené. Platí to čiastočne, pokiaľ ide o časť odôvodnenia týkajúcu sa zaistenia majetku, a celkom, pokiaľ ide o časť dopadajúcu na nevyhovenie návrhu, ktorým sťažovateľ žiadal o prerušenie konania a predloženie veci na konanie o prejudiciálnej otázke.

29. V sťažnosti proti napadnutému uzneseniu prokuratúry sťažovateľ poukázal na to, že zaistením peňažných prostriedkov, ktorých bezpodielovou spoluvlastníčkou je jeho manželka, dochádza tiež k zásahu do jej vlastníckeho práva. Reflektoval na absenciu skutočností, ktoré by nasvedčovali, že zaistené peňažné prostriedky a majetkové práva sú nástrojom trestnej činnosti alebo výnosom z trestnej činnosti. Ide o prostriedky získané zo mzdy, ktorá bola vyplácaná sťažovateľovi a jeho manželke. Sťažovateľovi nebolo zrejmé, čo predstavuje prokurátorom uvádzaný pojem „*relatívne vysoké obnosy finančných prostriedkov*“ a aký rozsiahly majetok má vlastniť. V tejto súvislosti vyčíslil svoje príjmy a príjmy jeho manželky, ako aj majetok, ktorý s manželkou vlastní. Následne uviedol, že v napadnutom uznesení prokuratúry absentuje vymedzenie majetku, ktorý zaisteniu nepodlieha, pričom zaistené boli aj peňažné prostriedky, ktoré on a jeho manželka potrebujú na zabezpečenie základných potrieb. V sťažnosti predostrel konkrétny výpočet základných životných potrieb (napríklad lekárska a lekárenská starostlivosť alebo úhrady za energie), pričom relatívne konkrétne vyčíslil aj výšku finančných prostriedkov potrebných na ich zabezpečenie (cca 1 300 eur mesačne). Sťažovateľ k predmetnej sťažnosti priložil zodpovedajúce výpisy z bankových účtov, ako aj nákladov na základné životné potreby.

30. Špecializovaný trestný súd v odpovedi na sťažovateľove argumenty poukázal na účel zaistenia majetku, ktorým je zabezpečenie výkonu trestu prepadnutia majetku. Podotkol, že na tom nič nemenia ani viaceré skutkové okolnosti, konkrétne, že obvinený nevykonáva úkony smerujúce k odstráneniu majetku s cieľom vyhnúť sa jeho prepadnutiu, že vzhľadom na jeho väzobné stíhanie je realizácia takýchto úkonov podstatne sťažená, ako ani to, že majetkový prospech vyjadrený v jednotlivých skutkoch, ktorých sa sťažovateľ v rámci zločineckej skupiny mal dopustiť, nedosahuje hodnotu zaisteného majetku. Následne špecializovaný trestný súd z pohľadu práv tretích osôb uviedol, že vyhlásením konkurzu na majetok obvineného na základe uloženia trestu prepadnutia majetku zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov a dochádza k jeho vysporiadaniu podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka. Napokon poukázal, že vzhľadom na osobitnú povahu páchania trestnej činnosti zločineckými skupinami a vzájomné vzťahy medzi ich členmi, osobami činnými alebo podporujúcimi zločineckú skupinu, si tieto subjekty musia byť vedomé, že v službu zločineckej skupine dávajú nielen svoju osobu, ale aj všetky finančné zdroje a majetkové možnosti, ktoré tým splynú s majetkom získaným trestnou činnosťou alebo určeným na spáchanie trestnej činnosti a práve vďaka ktorým umožňujú dlhodobé fungovanie zločineckej skupiny.

31. Prokurátor a špecializovaný trestný súd zaistili majetok sťažovateľa na základe toho, že pri trestných činoch vymedzených v § 58 ods. 3 Trestného zákona, kam patrí aj trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (pre ktorý je sťažovateľ trestne stíhaný), súd obligatórne uloží trest prepadnutia majetku. V takom prípade súd neskúma splnenie podmienok podľa § 58 ods. 1 Trestného zákona, teda okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatel'a. Konštrukcia právnej normy vyjadrenej v § 425 ods. 1 Trestného poriadku nadväzuje na hypotézu, ktorá ako podmienku pre zaistenie majetku stanovuje očakávanie uloženia trestu prepadnutia majetku, a to vzhľadom na povahu a závažnosť činu a pomery obvineného. Posúdenie splnenia podmienok zaistenia majetku sťažovateľa teda vychádzalo z relevantnej právnej úpravy a je následkom očakávania uloženia trestu prepadnutia majetku tak, ako to predpokladá Trestný zákon (m. m. napr. III. ÚS 705/2022). Povahu a závažnosť trestného činu, na ktoré ako na relevantné kritériá poukazuje § 425 ods. 1 Trestného poriadku, totiž vyjadruje už samotný § 58 ods. 3 Trestného zákona, ktorý definuje skupinu spoločensky obzvlášť nebezpečných trestných činov, pri ktorých zákonodarca s cieľom maximalizovať výchovné a prevenčné pôsobenie na osobu páchatel'a stanovil trest prepadnutia majetku ako obligatórny následok špecifikovaných trestných činov (m. m. napr. I. ÚS 252/2023, II. ÚS 534/2021).

32. Ústavný súd uvádza, že vníma v spoločnosti rezonujúcu diskusiu na tému primeranosti právnej úpravy regulujúcej ukládanie trestu prepadnutia majetku a s tým súvisiaceho predbežného zaisťovania majetku obvineného v trestnom konaní. Súčasne však zdôrazňuje, že musí rešpektovať princíp del'by moci a úlohu súdov v právnom štáte. Rozhodnutie zákonodarcu ustanoviť pre určité druhy trestných činov ako sankciu trest prepadnutia majetku a určiť zároveň zákonné podmienky umožňujúce túto sankciu v tom-ktorom prípade uložiť je prejavom trestnej politiky štátu, ktorá patrí do právomocí štátnych orgánov odlišných od ústavného súdu. Rozhodovanie, ktoré trestné činy a za akých podmienok budú sankcionovateľné trestom prepadnutia majetku, ako aj súvisiace rozhodovanie o stanovení zákonných podmienok predbežného zaisťovania majetku obvineného v trestnom konaní, prináleží zákonodarcovi, ktorý je oprávnený na základe politickej vôle vymedziť prípady postihnuteľné uvedeným trestom a zároveň definovať podmienky na jeho ukládanie, ako aj

podmienky predbežného zaistenia majetku. Vymedzeným priestorom, kde môže ústavný súd do uvedenej témy vstúpiť, je iba konanie o súlade právnych predpisov, ktoré napokon aktuálne prebieha pod sp. zn. PL. ÚS 1/2021 (návrh na vyslovenie nesúladu ustanovení § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona s ústavou, dodatkovým protokolom a chartou). Pre ústavný súd je však podstatné, že kým neskonštatuje nesúlad dotknutých ustanovení Trestného zákona, platí prezumpcia ich ústavnosti a súladnosti s relevantnými medzinárodnými zmluvami (m. m. napr. I. ÚS 252/2023, II. ÚS 534/2021).

33. Zaistenie majetku sa podľa § 426 ods. 1 Trestného poriadku vzťahuje na celý majetok obvineného, čo zodpovedá tomu, že v prípade sťažovateľa možno očakávať trest prepadnutia majetku, ktorý sa bude vzťahovať na celý jeho majetok. Preto nemožno vnímať ako pochybenie ústavnoprávneho významu, keď špecializovaný trestný súd nehodnotil spôsob nadobudnutia majetku sťažovateľa. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že pri zaistení majetku ide o opatrenie dočasnej a zabezpečovacej povahy, ktoré priamo nesmeruje k odňatiu vlastníctva. Ide o obmedzenie základného práva vlastníť majetok v oprávneniach disponovať a užívať ho (m. m. napr. III. ÚS 705/2022). Aj keď § 425 ods. 1 Trestného poriadku pri zaistení výkonu trestu prepadnutia majetku odkazuje na primerané použitie ustanovení Trestného poriadku o zaistení nástrojov alebo výnosov z trestnej činnosti, nemožno dospieť k tomu, že primerané použitie týchto ustanovení by malo mať za následok to, že podmienkou zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku v podobe zaistenia majetku sťažovateľa je aj to, aby zaistený majetok bol nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti. Účelom zaistenia nástrojov a výnosov trestnej činnosti nie je zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku, ale trestu prepadnutia vecí tak, ako vyplýva z § 60 ods. 1 Trestného zákona. Podľa tohto ustanovenia súd uloží trest prepadnutia vecí, ktoré boli použité alebo určené na spáchanie trestného činu (teda boli jeho nástrojmi), alebo ktoré boli jeho výnosmi. Rozdielnosť účelu zaistenia majetku podľa § 425 Trestného poriadku vylučuje primerané použitie ustanovení, ktoré smerujú k inému účelu (m. m. napr. I. ÚS 252/2023, III. ÚS 267/2022).

34. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že zaistenie majetku sa vzťahuje aj na peňažné prostriedky jeho manželky, ústavný súd uvádza, že tým sa nedomáha ochrany svojich práv, ale práv tretej osoby (m. m. napr. III. ÚS 705/2022). Neuniklo navyše pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľova manželka podala proti napadnutému uzneseniu prokuratúry sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením súdu podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietnutá ako oneskorene podaná.

35. Dôvodná nie je ani sťažovateľova námietka uvedená v replike, podľa ktorej zaistenie majetku nezodpovedá štádiu trestného konania. Táto námietka nekorešponduje § 425 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý umožňuje zaistenie majetku v ktoromkoľvek štádiu trestného konania (m. m. napr. III. ÚS 267/2022).

36. Ústavne nekonformná sa však ústavnému súdu javí časť odôvodnenia napadnutého uznesenia súdu, v ktorej absentuje dostatočné vysporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľa smerujúcou k zaisteniu majetku, na ktorý sa zaistenie nemá vzťahovať, najmä aj pokiaľ ide o uspokojovanie základných potrieb sťažovateľa a jeho rodiny. Zaistenie majetku sa podľa § 426 ods. 1 Trestného poriadku nevzťahuje na prostriedky a veci, na ktoré sa podľa zákona nevzťahuje prepadnutie majetku s tým, že podľa výslovne uplatniteľného § 50 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku na zaistenie nemožno použiť veci, ktoré podľa občianskoprávných predpisov nemožno postihnúť

výkonom súdneho rozhodnutia, a ani pohľadávky obvineného na výplatu odmeny z pracovného pomeru, výživného a dávok nemocenského poistenia a sociálneho zabezpečenia. Sťažovateľ poskytol celkom konkrétne vymedzenie svojich potrieb, ako aj potrieb svojej rodiny, pričom relatívne konkrétne kvantifikoval sumu finančných prostriedkov, ktorá je potrebná na zabezpečenie predmetných potrieb. V danom prípade preto neobstojí ako protiargument všeobecný poukaz na normatívnu dikciu § 426 ods. 1 Trestného poriadku s tým, že konkrétne vymedzenie majetku je vecou bankových inštitúcií. Podľa názoru ústavného súdu bolo potrebné relevantne, teda dostatočne konkrétnym spôsobom zareagovať na argument súvisiaci s majetkom, ktorý zaisteniu nepodlieha, a to najmä s ohľadom na žiadosť o uvoľnenie zaistenia tých peňažných prostriedkov, ktoré sú potrebné na uspokojenie základných životných potrieb sťažovateľa a jeho rodiny.

37. K nepredloženiu veci na konanie o prejudiciálnej otázke ústavný súd uvádza, že subjekty oprávnené, resp. povinné predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, sú upravené v čl. 267 zmluvy. Špecializovaný trestný súd možno považovať za súd povinný obrátiť sa na Súdny dvor, keď sa v konaní pred ním vyskytne otázka nutnosti výkladu práva únie (smernice), pretože proti napadnutému uzneseniu súdu nie je prípustný opravný prostriedok (m. m. napr. III. ÚS 251/2022).

38. V zmysle konštantnej judikatúry Súdneho dvora môže byť vnútroštátny súd oslobodený od povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku len v prípade, ak konštatoval, že položená otázka nie je relevantná alebo že predmetné ustanovenie práva únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora, alebo že správny výklad práva únie sa javí byť taký jasný, že neoponecháva miesto pre žiadne primerané pochybnosti (rozsudok Súdneho dvora zo 6. 10. 1982 vo veci 283/81, Cilfit a i., EU:C:1982:335, bod 21; z novších rozsudkov rozsudok Súdneho dvora zo 6. 10. 2021 vo veci C-561/19, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi et Catania Multiservizi, EU:C:2021:799, bod 33; m. m. napr. III. ÚS 251/2022).

39. Súdny dvor tiež pripomenul, že vnútroštátny súd musí na vlastnú zodpovednosť nezávisle a s náležitou pozornosťou posúdiť, či sa nachádza v jednej z hypotéz, ktorá mu umožňuje zdržať sa predloženia prejudiciálnej otázky (rozsudok Súdneho dvora zo 6. 10. 2021 vo veci C-561/19, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi et Catania Multiservizi, bod 50). Ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že sa nachádza v jednej z uvedených hypotéz, nie je povinný predložiť prejudiciálnu otázku, a to aj keby bola otázka týkajúca výkladu práva únie vznesená účastníkom konania, ktoré pred ním prebieha (rozsudok Súdneho dvora zo 6. 10. 2021 vo veci C-561/19, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi et Catania Multiservizi, bod 57; m. m. napr. III. ÚS 251/2022).

40. To, že účastník konania pred vnútroštátnym súdom nemá nárok na predloženie prejudiciálnej otázky, potvrdil aj ESLP. V rozsudku z 20. septembra 2011 vo veci Ullens de Schooten a Rezábek proti Belgicku (sťažnosti č. 3989/07 a č. 38353/07) uviedol, že dohovor sám osebe negarantuje právo na to, aby vnútroštátny sudca predložil prejudiciálne otázky inému vnútroštátnemu alebo nadštátnemu súdному orgánu. Napriek tomu z čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu odôvodniť odmietnutie návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky s ohľadom na výnimky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora. Vnútroštátny súd teda musí uviesť dôvody, pre ktoré sa domnieva, že ide o situáciu, v ktorej je oslobodený od povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru (m. m. napr. III. ÚS 251/2022).

41. Ústavný súd sa v niektorých prípadoch mierne odchyľil od koncepcie ESLP. Kým ESLP sa zameriava na skúmanie dostatočnej odôvodnenosti nepredloženia prejudiciálnej otázky v konkrétnom prípade bez toho, aby sa vyjadroval k samotnej existencii povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku, ústavný súd sám vyhodnotil existenciu povinnosti predloženia prejudiciálnej otázky v konkrétnom prípade (m. m. napr. II. ÚS 381/2018, III. ÚS 388/2010) a porušenie základného práva spájal s porušením povinnosti súdu predložiť prejudiciálnu otázku.

42. V iných prípadoch (napr. III. ÚS 251/2022) však ústavný súd považoval za vhodnejšie a správnejšie nasledovať prístup ESLP, ktorý spája porušenie základných práv s otázkou dostatočnej odôvodnenosti namietaného rozhodnutia, a nie s otázkou určenia, či súd porušil povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku. Tento postup vo väčšej miere korešponduje s konštantným názorom ústavného súdu, v zmysle ktorého ústavný súd nepôsobí v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako ďalší stupeň v systave všeobecného súdnictva. Ústavný súd sa v zmysle tohto prístupu preto aj v tomto prípade zameril na dostatočnosť odôvodnenia nepredloženia prejudiciálnej otázky.

43. Špecializovaný trestný súd bol v danom prípade súdom posledného stupňa, preto je *in abstracto* spod povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku oslobodený len v troch situáciách – po prvé, ak položená otázka nie je relevantná, po druhé, ak predmetné ustanovenie práva únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora (*acte éclairé*), a napokon po tretie, ak správny výklad práva únie sa javí byť taký jasný, že neponecháva miesto pre žiadne primerané pochybnosti (*acte clair*).

44. Po preskúmaní napadnutého uznesenia súdu je potrebné dospieť k záveru, že toto neobsahuje odôvodnenie skutočností, ktoré mali za následok nepredloženie prejudiciálnej otázky. Neuniklo pozornosti ústavného súdu, že vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti špecializovaný trestný súd uznal, že pochybil, ak v napadnutom uznesení súdu nepredostrel dôvod neprerušenia konania a nepredloženia prejudiciálnej otázky. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou, že z výroku napadnutého uznesenia súdu musí byť stranám zrejmé, prečo nedošlo k prerušeniu konania. Z predmetného výroku totiž vyplýva len to, že o sťažnostiach obvinených (vrátane sťažovateľa) podaných proti napadnutému uzneseniu prokuratúry rozhodol špecializovaný trestný súd tak, že ich zamietol. To nespadá pod žiadnu z troch situácií, v ktorých je vnútroštátny súd oslobodený od povinnosti predloženia prejudiciálnej otázky.

45. Ústavný súd sumarizuje, že vzhľadom na absenciu presvedčivého odôvodnenia napadnutého uznesenia súdu v súvislosti s majetkom sťažovateľa, ktorý zaisteniu nepodlieha, ako aj v súvislosti s odmietnutím predloženia prejudiciálnej otázky je predmetné uznesenie v uvedených častiach ústavne neudržateľné. Jeho ústavná neudržateľnosť spočíva v tom, že je odôvodnené len všeobecným a abstraktným spôsobom, teda nedostatočne. Z týchto dôvodov ním boli porušené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovil porušenie predmetných článkov ústavy a dohovoru prvým výrokom napadnutého uznesenia v časti, v ktorej sa týka sťažovateľa, predmetnú časť tohto uznesenia zrušil a vec vrátil špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou špecializovanému trestnému súdu proces rozhodovania o sťažovateľovej veci zopakovať a relevantným spôsobom reagovať na podstatnú argumentáciu sťažovateľa.

46. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy, podľa čl. 17 charty a o namietané porušenie práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd zdôrazňuje, že dôvodom vyhovenia ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie práv procesnej povahy je výlučne nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia súdu. Práve podstata takto identifikovanej vady má za následok, že ústavný súd nemohol zaujať meritórne stanovisko k otázke proporcionality zásahu do základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku vykonaného napadnutým uznesením súdu. Vyslovenie porušenia základných práv hmotnej povahy tak neprichádza do úvahy, pretože by sa muselo opierať o dôvody, ktoré špecializovaný trestný súd vo svojom napadnutom uznesení neodhalil, v dôsledku čoho by úvahy ústavného súdu zakladajúce vyhovenie ústavnej sťažnosti v tejto jej časti museli vychádzať len z hypotetických domnienok. Preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

47. Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd uvádza, že predmetné ustanovenie zakotvuje (i) základné právo na verejné prerokovanie vecí, (ii) základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, (iii) základné právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka konania a (iv) základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Zo sťažnostnej argumentácie však nevyplývajú dôvodové línie, ktoré by odôvodňovali porušenie predmetných základných práv. Medzi napadnutým uznesením súdu na jednej strane a obsahom týchto základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na ktorej základe by ústavný súd mohol vysloviť porušenie predmetného ustanovenia ústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

VI.

Finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

48. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil aj nárok na finančné zadosťučinenie 10 000 eur. Táto suma podľa názoru sťažovateľa reflektuje zásah do jeho práv a jeho následky.

49. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát vyriekol, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo, a to spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania práva.

50. Zohľadňujúc predovšetkým charakter a intenzitu porušenia práv sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že len vyslovenie porušenia sťažovateľom namietaných referenčných ustanovení je v danom prípade dostatočným zadosťučinením. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nie je v tomto prípade žiaduce, a preto sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výrokovej časti nálezu). Pri rozhodovaní vzal ústavný súd do úvahy skutočnosť, že podstata namietaného porušenia sťažovateľom uvedených (základných) práv spočíva v nedostatkoch odôvodnenia napadnutého uznesenia súdu (m. m. napr. III. ÚS 582/2021, III. ÚS 625/2022).

51. Zistené porušenie (základných) práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu špecializovaný trestný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 708,52 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za 2 úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti) v sume 362,34 eur a jeden úkon právnej služby v roku 2023 (replika) v sume 193,83 eur, čo úhrnom predstavuje 556,17 eur. K tejto sume je potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky paušálnu náhradu výdavkov vo výške jednej stotiny výpočtového základu (10,87 eur za úkon právnej služby v roku 2021 a 12,52 eur za úkon právnej služby v roku 2023) za každý úkon právnej služby, teda spolu vo výške 34,26 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, je podľa § 18 ods. 3 vyhlášky potrebné pripočítať k odmene daň z pridanej hodnoty vo výške 118,09 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu